

Lummava muusika hind

TEKST ANNIKA LÖHMUS
FOTOD ESPER LINNAMÄGI,
TRIIN SAKERMAA

Kaameraproov otsesaate
jaoks NPO 2 stuudios
Amsterdamis.

Kutselise laulja elu tähendab, et mis tahes ka ei juhtuks, laval tuleb anda endast maksimum. Juhtus mõndagi ka Eesti Filharmoonia Kammerkoori seitsme kontserdiga ringreisil.

Ühel hommikul seisin parasjagu Falgi tee ristmikul punase tule taga, kui algas lipu heiskamise tsereemoonia. Ma pole kunagi seda nägema sattunud! Tõsi küll – paljudel öhtutel oleme kolleegidega Eesti Filharmoonia Kammerkoorist kuulnud päikeseloojangu ajal Ernesaksa laulu “Mu isamaa on minu arm” esimesi takte, sest meie koori proovisaal asub Pika Hermannitorni

lähedal. Poisid on siis keset proovi püsti karanud – peaaegu hümn ju ikkagi! Aga lipu heiskamine oli väga liigutav. Ma lihtsalt seisin ja vaatasin, kuigi fooris põles juba ammu roheline tuli.

Sel hetkel jõudis mulle kohale, et igahommikune lipu heiskamine on nagu omamoodi indikaator; mis näitab, et riigis on kõik korras. Me oleme endiselt vabad. Selle kõrval kahvatub kogu muu tühi-tähi, nagu omavahel kisklevad

poliitikud, alkoholiaktsiis või kerivad bensinihinnad. Ja mis võiks olla veel sümboolsem kui pärast sellist hetke minna tööle ning hakata ette valmistama EV 100 tähistamise raames toimuvaid kontserte Groningenis, Brüsselis, Londonis, Dublinis ja Amsterdamis. Just selline seitsme kontserdiga ringreis oli ees ootamas Eesti Filharmoonia Kammerkoori jaanuari lõpus ja veebruaril alguses.

MAAILMALAVADEL!

On väga austav olla Eesti kultuuri visiitkaart maailmas, aga on hetki, mil see on väga raske ning vahel võib mitmete piasiasjade kokkulangemine viia katastroofeelse seisundini. Nii juhtus meil kohe tuuri alguses. Laulja elukutse ei ole lihtne ning me kõik oleme harjunud esinema igasuguses konditsioonis – nohu ja kõhaga, minnes otse bussist või lennukist lavale, kannatades 7–8tunnise ajavahe käes, tühja kõhuga, magamata jne. Aga kui ikka palavik maha murrab või häält üldse pole, on jama majas. Ootamatuste eest pole keegi kaitsitud ja nii niitiski haigus juba meie vastutusrikka tuuri esimesel päeval kaks sopranit seitsmest.

Ma usun, et kammerkoori direktor **Esper Linnamägi** sai juurde nii mõnedki hallid juuksed, sest olukord oli väga komplitseeritud – esimestel kontsertidel oli kavas Arvo Pärdi “Te Deum”, kus 25liikmeline koor peab jagunema kolmeks väiksemaks kooriks. Kahe laulja puudumine jätab juba arvestatava augu. Sellist asja, et kontsert ära jääks, pole meil veel kunagi juhtunud (ptüi-ptüi-ptüi!) ning ka seekord õnneust tulekahju kustutada. Kiire asjaajamise tulemusena läks korda palgata üks lisasopran Hollandist, kes rekordilise kiirusega meie repertuaari omandas. Planeerimata lisakulu, aga mis parata. (Kusjuures veidi markantne oli see, et sopran oli lätlanna. Viimasel ajal kipub Läti Eestit nii mõneski valdkonnas hädast välja aitama.)

“Kiire asjaajamise tulemusena läks korda palgata üks lisasopran Hollandist.”

Kuna üks neist kahest haigest olin ma ise, siis võin kinnitada, et lähetuses viibides haige olla pole just meelakkumine. Esimesed paar päeva olin korraliku palavikuga voodis, üritasin hotellitoa kraanikaasis auru teha ja Brüsselis käisin isegi kiirabipunktis, veendumaks, et kopsupõletikku pole. Ülejäänud aja lohisesin kõhides ja juba väiksema palavikuga tuuril kaasa, alates kolmandast kontserdist ka laulsin, hoolimata sellest, et iga sissehingamisega ragises rinnus bronhiit. Enesetunne enesetundeks... Kõige kehvem oli ikkagi siis, kui Londoni kontserdi kohta kirjutatud ingliskeelses arvestuses, mis üldiselt oli positiivse suunitlusega, koori ridades kostnud “bronhiitikud” ära märgiti.

Piasiasju, mis Eesti muusika maailmalavadele viimise parajaks väljakutseks muuta võivad, oli sel tuuril veelgi. Näiteks Amsterdamis jõudes ootas meid ees otseesinemine populaarsetes telesaates “Podium Witteman”. Olime hommikul vara tõusnud ja lennukilt tulles jäi vaid mõni tund vaba aega. Paraku ei olnud kõik hotellitoad veel valmis. Mõned lauljad pääsesid tuppa alles veidi enne seda, kui pidime hotellist juba uuesti startima, neljal inimesel jäidki toad enne minekut saamata – täpselt samasugustena, nagu lennukilt tuldi, suunduti ka televisiooni.

Tegelikult oli see hotell omaette huviväärsus – Lloyd Hotel & Cultral Embassy. Värvika ajaloo maja on umbes sajandi jooksul olnud peatuspaigaks immigrantidele, teise maailmasõja ajal juudi põgenikele, hiljem Jugoslaavia kunstnikele, vahepeal tegutsenud ka vanglana. Hotelli alumise korruse koridor oli esimese hooga kerge ehmatuse, manades silme ette kuulsat filmi “Lendas üle käopesa”, aga toad valmistasid vastupidi internetis nähtud piltidele õnneks või kahjuks pettumuse. Kuidas kellelegi. >>

ERILINE KÕLA

Aga see ongi professionaalse laulja elu – mis tahes juhtub, laval tuleb anda endast maksimum, sest publik pole süüdi, et oled bronhiidis, noot on koju jäänud, tuled otse lennukilt, oled väsinud ega ole võib-olla ivagi hamba alla saanud. EV 100ga seotud kontserdid tundud Euroopa kontserdimajades (De Oosterpoort Groningenis, Flagey kontserdimaja Brüsselis, Barbicani keskus Londonis, Dublini rahvuslik kontserdisaal ja juba nimetatud Muziekgebouw Amsterdams) õnnestusid kokkuvõttes siiski suurepäraselt – enamiku kontsertide lõpus seisis publik püsti. Meie direktor Esper vestles pärast kontserte ka publiku hulgas olnud inimestega ja küsis muu hulgas, mida üldse Eesti muusikast teatakse. Polnud väga üllatav, et enamik mainis Arvo Pärti. Arvo Pärt on tõepoolest nagu rahvuslik sümbol, kuid peale selle ka äärmiselt soe ja armas inimene.

Mitmel korral märgiti ka seda, et Eesti muusika on üldse väga kõrge tasemega. Lisaks Pär dile kiideti Tormist ning räägiti koori erilisest kõlast. See ehk ongi üks koht, kus meie tinglik seos slaavlastega kasuks tuleb. Lääne-Euroopa koorid on hoopis teistsuguse, heleda ja sirge tämbriga, meie oleme aga tahes-tahtmata mõjutatud Ida-Euroopa laulusteeetikast. Kuid see pole halb, sest meie tummine, mahlakas ja emotsionaalsem saund võib läänepoolseid maid ning ongi üheks Eesti koorilaulu edu põhjuseks.

Pär di ja Tormise kõrval on pje-destaalile tõusmas uuemad Eesti heliloojad Galina Grigorjeva ja Tõnu Kõrvits. Viimane on noppinud tunnustust ka Eesti enda muusikamaastikul – Eesti muusikaauhindade galal tunnistati Tõnu Kõrvitsa plaat “Lageda laulud” parimaks klassikalise muusika albumiks ja Eesti koorimuusika aasta-preemiade jagamisel parimaks kooriplaadiks. Ka Ameerika klassikalise muusika edetabelites on see plaat kõrgel kohal. Eesti muusikal läheb hästi ning minul on väga hea meel, et ma saan olla osaline meie kultuuri tutvustamisel maailmas. Võimalusel jätkaks järgmisel korral – mai lõpus Pariisis – muidugi bronhiidi vahele.

Minu jaoks oli ekstreemsust piisavalt. Kõrge laega ärklikorruse tuba oli esmakordsel sisseastumisel külm nagu juurviljakelder. Radikas küttis selle küll umbes tunni ajaga talutavaks, aga betoonpõrand jäi jääkülmaks ning väikese katuseakna pragudest sisse vihisev tuul ei tekitanud just kodust tunnet. Kõige suurem katsumus oli duši all käimine. Kuna “vannituba” ei olnud eraldi ruum, vaid lihtsalt pooliku seinaga eraldatud toaosa ning ükski neljakümnest disainerist, kes olid kujundanud 117 hotellituba, ei paistnud tunnustavat ei dušikabiini ega -kardinat, sai päris hästi ette kujutada, mis tunne võis olla mõnes vangilaagris pesemas käia. Bronhiidist paranemisele see kasuks ei tulnud.

See-eest oli veidralt vahva kogemus astuda üles Hollandi telesaa-tes. “Podium Witteman” on umbes tunniajane otsesaade pühapäevaõhtuti, kus presenteeritakse klassikalist muusikat. Meie sattusime sinna, tutvustamiseks oma kaht kontserti Amsterdami kuulsas kontserdimajas Muziekgebouw. Kuna esimene kontsert oli juba viis kuud varem välja müüdnud, paluti meil anda ka teine. Küllap selline üllatav nõudlus ühe välismaa koori järele tagas pääsu saatesse. Aga oli päris kummaline istuda stuudios, kus mõnusalt koduses meeleolus nalja visati, näha publikut ümberringi muhelemas ja ise

mitte sõnagi aru saada, millest jutt käib.

Veidrate kogemuste hulka võib lugeda ka transpordi Dublini lennujaamast hotelli. Nimelt ei jätkunud väikeses bussis kõigile kohti ja paar inimest pidi püsti seisma. Samuti tekitas elevust rongisõit Brüsselis Londonisse. Meie kõigi jaoks oli esmakordne kogemus merealuses tunnelis sõita. Teadmine, et su kohal on kümnete tuhandete tonnide kaupavett... Brrr!

“Arvo Pärt on tõepoolest nagu rahvuslik sümbol, kuid ka äärmiselt soe ja armas inimene.”

Pisiviperusi oli muidugi ka. Tallinna lennujaamas jäi ühe kolleegi salli turvakontrollis kogemata lindi vahele ning kiilus selle kinni. Terve järjekord ootas, millal kahele lüheldasele naisturvatöötajale üks pikem kaaslane appi tuli ning salli turvalindi vahelt välja õngitses. Dublinis, kui pidime hommikul hotellist lennujaama startima, magas teine kolleeg sisse ja terve bussitais ootas tema järel. Mingi kontserdi eel selgus, et mul on üks oluline noot koju jäänud, avastasin selle kontserdieelses proovis ja loomulikult polnud kusagil paljudamisvõimalust. Ei jäänudki muud üle kui joonida üks paberileht ja lugu sinna ümber kirjutada.

Eesti muusika suurõhtu poliitika-pealinnas Brüsselis.